

האיסור על הפרדה מגדרית: המל"ג אינה רשאית לקבוע מהי אפליה

ד"ר עמנואל נבון
12/04/2017

דיון בג"ץ בהחלטת המל"ג נגד הפרדה מגדרית בתארים מתקדמים הוא הזדמנות לתקן את האפליה כלפי החרדים ולקדם את שילובם במשק

בקרב ידון **בג"ץ** בעתירה שהגיש "פורום קהלת" נגד החלטת המועצה להשכלה גבוהה לאסור על הפרדה מגדרית במוסדות להשכלה גבוהה עבור לימודים מתקדמים. ההחלטה פוגעת בהשתלבות האוכלוסייה החרדית בלימודים אקדמיים, שהתאפשרה בשנים אחרונות בין השאר בזכות קיומם של מוסדות אקדמיים המציעים לימודים נפרדים בין נשים לגברים. החלטה זו היא לא רק אנטי-ליברלית, שהרי היא פוגעת בזכות הפרט לבחור באורח חיון, אלא גם בלתי חוקית.

המל"ג אינה צריכה ואף אינה רשאית לקבוע מהי אפליה, זהו תפקיד המחוקק. ואכן, סעיף 3(ד) של חוק איסור אפליה במוצרים (2000) קובע כי יש לאפשר הפרדה בין גברים לנשים כאשר אי-ההפרדה תמנע אספקת מוצר לחלק מן הציבור. כמו כן, סעיף 4(ב) של חוק זכויות הסטודנט (2007) קובע כי "לא יראו אפליה... בקיומם של מוסדות נפרדים או של מסלולי לימוד נפרדים לגברים ולנשים מטעמי דת".

החלטת המל"ג, אם כן, אינה עומדת בקנה אחד עם החוק, ואף מתעלמת מפסיקת בג"ץ משנת 1998 אשר קבעה כי אין למל"ג "סמכות לקבוע איסורים, להטיל חובות או לפגוע בזכויות, אלא אם החוק העניק לה סמכות כזו בלשון ברורה". החלטת המל"ג גם חורגת מסמכויותיה, אשר אינן כוללות הטלת איסור על לימודים נפרדים. ההחלטה חלה גם על מוסדות להשכלה גבוהה אשר אינם מתוקצבים על ידי המדינה, כך שלתפיסתה של המל"ג המדינה יכולה לכפות נורמות גם על מוסדות שהיא לא מממנת. המל"ג פוגעת, בהחלטתה, בפתיחות ובפלורליזם משום שהיא מונעת לימודים מתקדמים מאוכלוסייה שלמה, ומשום שאינה מאפשרת אורח חיים פלורליסטי באקדמיה.

התערבותה של המל"ג בחיי הפרט יוצרת גם מצבים אבסורדיים. החלטת המל"ג נכון להיום היא שחרדים יוכלו ללמוד (רק) תואר ראשון בהפרדה מגדרית. הגדרת המל"ג לחרדי איננה "מי שמנהל כיום אורח חיים חרדי", אלא "מי שלמד בבית ספר חרדי", ולכן אנשים חרדים באורח חיים שרוצים ללמוד בהפרדה לא יכולים להתקבל לתואר ראשון בהפרדה רק משום שבנערום היו חילונים או דתיים לאומיים.

כמו כן, המל"ג החליטה כי היא מוכנה לסבול הפרדה מגדרית רק לתואר ראשון אך לא לתואר שני, בטענה שתואר ראשון הוא הכרחי לתעסוקה ולהשתכרות, ולכן ניתן להתגמש עם "ערכי היסוד האקדמיים". אולם במקצועות כגון פסיכולוגיה דרוש תואר שני כדי לקבל רישיון של פסיכולוג. כך שעם הגמישות הסלקטיבית שלה, המל"ג חוסמת את החרדים לא רק מלימודים מתקדמים, אלא גם ממקצועות מסוימים.

כמי שעמד במשך חמש שנים בראש התוכנית למדע המדינה ותקשורת במכללה החרדית בירושלים, אני יכול להעיד על כך שרוב החרדים יעדיפו לוותר על תואר שני כדי שלא ללמוד במסגרת מעורבת. המל"ג מתיימרת להיות מומחית בענייני החברה החרדית, אך כדאי שהיא תעשה שיעורי בית בעניין.

החלטת המל"ג היא בגדר של כפיית נורמות. היא מנוגדת לחוק, יוצרת אפליה ופוגעת במאמצים לשלב את האוכלוסייה החרדית בשוק העבודה. ההחלטה מהווה גם פגיעה בחופש העיסוק, בחופש הדת ובזכות לחינוך. מוטב שהמל"ג תבטל את החלטתה או לחלופין שבג"ץ יעשה זאת כדי לאכוף את החוק.

הכותב הוא מרצה ליחסים בינלאומיים באוניברסיטת תל אביב ובמרכז הבינתחומי הרצליה, ועמית מחקר בפורום "קהלת" ובמכון ירושלים למחקרים אסטרטגיים